

Дело C-500/18**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

30 юли 2018 г.

Запитваща юрисдикция:

Tribunalul Specializat Cluj (Румъния)

Дата на акта за преюдициално запитване:

2 май 2018 г.

Ищец:

AU

Ответници:

Reliantco Investments LTD

Reliantco Investments LTD Limassol Sucursala București

Предмет на главното производство

Иск за установяване на нищожност и иск за ангажиране на отговорност, с които ищецът иска:

а) да се установи неравноправният характер на определени клаузи от договор за търговия с финансови инструменти на онлайн платформата www.ufx.com със собственик дружеството RELIANTCO INVESTMENTS LTD, и вследствие на обявяването им за нищожни тези клаузи да бъдат отстранени от договора;

б) да се прогласи нищожността на шест лимитирани нареждания, дадени от ищеца на платформата UFX на 13 януари 2017 г.;

в) да се задължат ответниците да заплатят сумата от 1 919 720 USD заедно с лихвите, считано от 13 януари 2017 г., до датата на плащането, главно като обезщетение за вредата, настъпила вследствие на ангажирането на

деликтната гражданска отговорност, а при условията на евентуалност, като последица от прогласяването на нищожността на лимитираните нареждания;

г) да се задължат ответниците да заплатят сумата от 191 972 USD като неимуществени вреди.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

На основание член 267ДФЕС се иска тълкуване на член 4, параграф 1, точка 12 от Директива 2004/39/ЕО, на член 2, буква б) от Директива 93/13/ЕИО и на член 7, точка 2 и на член 17, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС) № 1215/2012.

Преюдициални въпроси

1. Може ли/трябва ли при тълкуването на понятието „непрофесионален клиент“, съдържащо се в член 4, [параграф] 1, точка 12 от Директива 2004/39/[ЕО], националният съд да използва същите критерии за тълкуване, които определят понятието „потребител“ по смисъла на член 2, буква б) от Директива 93/13/ЕИО?

2. Ако отговорът на първия въпрос е отрицателен, тогава при какви условия „непрофесионален клиент“ по смисъла на Директива 2004/[39/ЕО] може да се позовава на качеството на потребител в спор като разглеждания в главното производство[?] и

3. По-конкретно, съставляват ли релевантни критерии за преценката на това дали „непрофесионален клиент“ по смисъла на Директива 2004/[39/ЕО] има качеството на потребител извършването от последния на голям обем сделки за сравнително кратък срок и инвестирането на значителна сума пари във финансови инструменти като определените в член 4 [параграф] 1, точка 17 от Директива 2004/39/[ЕО]?

4. Може ли и/следва ли при проверката на своята компетентност, имайки задължението да определи относимостта съответно на член 17, [параграф] 1, буква в) или на член 7, точка 2 от Регламент (ЕС) № 1215/2012, националният съд да вземе предвид посоченото от ищеца материалноправно основание – в случая изключително извъндоговорна отговорност – за отстраняването на някои клаузи, за които се твърди, че са неравноправни по смисъла на Директива 93/13/ЕИО, по отношение на които материалният закон се определя на основание Регламент (ЕО) № 864/2007 (Рим II), или евентуалното качество на потребител на ищеца би довело до ирелевантност на материалноправното основание на неговия иск?

Цитирани разпоредби на правото на Съюза

Член 2, буква б), член 3, параграф 1 от Директива 93/13/ЕИО Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2 стр. 273)

Член 1, точка 2, член 2, точка 2, член 4, параграф 1, точка 12, член 6, параграф 4, буква г) и член 19, параграфи 2, 3 и 5 от Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. относно пазарите на финансови инструменти, за изменение на Директиви 85/611/ЕИО и 93/6/ЕИО на Съвета и Директива 2000/12/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 93/22/ЕИО на Съвета [(ОВ L 145, 2004 г., р. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 8, стр. 247)],

Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (преработен текст) (ОВ L 351, 2012 г., стр. 1), член 17, параграф 1, буква в), член 18, параграф 1, член 19, член 21, параграф 1 и член 25 параграф (4);

Член 6, параграфи 1 и 2 от Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 година относно приложимото право към договорни задължения (Рим I) (ОВ L 177, 2008 г., стр. 6).

Член 2, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 година относно приложимото право към извъндоговорни задължения („Рим II“) (ОВ L 199, 2007 г., стр. 40).

Член 13, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1286/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 26 ноември 2014 г. относно основните информационни документи за пакети с инвестиционни продукти на дребно и основаващи се на застраховане инвестиционни продукти (ПИПДОЗИП) (ОВ L 352, 9.12.2014 г., стр. 1).

Релевантните национални разпоредби

Запитващата юрисдикция посочва разпоредби от националното право, които са цитирани от ищеца в предявения от него иск и „които евентуално биха били приложими по делото“ при разглеждането му по същество. Те обаче не са релевантни за решаването на въпроса за съдебната компетентност, която е предмет на преюдициалното запитване.

Кратко представяне на фактите и на главното производство

- 1 На 15 ноември 2016 г. ищецът открива сметка за търговия в онлайн платформата www.ufx.com, притежавана от дружеството RELIANTCO INVESTMENTS LTD, като чрез платформата приема условията на UFX за търговия с финансови инструменти от вида на договорите за разлика (наричани по-нататък „CFD“).
- 2 За създаване на сметка си на платформата UFX ищецът използва домейн на търговско дружество и води кореспонденцията с дружеството RELIANTCO INVESTMENTS LTD в качеството си на директор по развойната дейност на същото търговско дружество.
- 3 На 11 януари 2017 г. ищецът приема договора за приемане на нареждания за търговия, като посочва, че иска да се ползва от приемането на нареждания за търговия, което се предлага от дружеството RELIANTCO INVESTMENTS LTD, и че е прочел, разбрал и съгласил да спазва Общите условия на офертата.
- 4 При тези обстоятелства ищецът дава съгласието си да сключи с дружеството RELIANTCO INVESTMENTS LTD, в качеството на последното на инвестиционен посредник, одобрен и регистриран в Кипър от Комисията за ценните книжа и борсите в Кипър, клиентския договор с уредените в него Общи условия, за възлагане на нареждания за търговия с договори за разлика CFD.
- 5 Съгласно член 27 от договора между страните всички спорове, произтичащи от или във връзка с така сключения клиентски договор, се отнасят за разрешаване пред съда в Кипър, като сключеният договор и всички спорове, възникващи в търговските отношения между страните, се уреждат от кипърското законодателство.
- 6 В периода ноември 2016 г. — 13 януари 2017 г., след извършването на 197 сделки с CFD, ищецът реализира печалба от 644 413,53 USD.
- 7 На 13 януари 2017 г. той качва на платформата UFX шест лимитирани нареждания, отнасящи се до цената на петрола. Ищецът твърди, че след тези сделки той губи целия размер на блокираната в неговата сметка за търговия сума, съответно 1 919 720 USD.
- 8 На 26 април 2017 г. ищецът предявява пред запитващата юрисдикция иск срещу дружеството RELIANTCO INVESTMENTS LTD от Кипър и дружеството RELIANTCO INVESTMENTS LTD LIMASSOL SUCURSALA BUCUREȘTI с твърдението, че е жертва на манипулиране, което е довело до загубата на посочената сума.
- 9 При тези обстоятелства ищецът предявява иск за ангажиране на гражданската деликтна отговорност на ответниците за нарушение на

разпоредбите относно защитата на потребителите. Също така той иска да се установи неравноправният характер на редица клаузи от договора и те да отпаднат от договора вследствие на обявяването им за нищожни; да се установи нищожността на шест лимитирани нареждания, дадени от ищеца на платформата UFX на 13 януари 2017 г.; ответниците да бъдат задължени да заплатят сумата от 1 919 720 USD ведно със законната лихва, считано от 13 януари 2017 г. до деня на плащането, главно като обезщетение за вредата, настъпила вследствие на ангажирането на деликтната гражданска отговорност, а при условията на евентуалност, като последица от установяването на нищожността на посочените лимитирани нареждания; ответниците да бъдат осъдени да заплатят сумата от 191 972 USD като неимуществени вреди.

- 10 По същество според ищеца ангажирането на гражданската деликтна отговорност на ответниците се налага, тъй като са нарушени разпоредбите относно неговата защита в качеството му на потребител, тъй като те не са изпълнили законовите си задължения да му предоставят информация, да му дават съвети и да го предупреждават във връзка с предоставяните услуги и с рисковете, свързани с търговията на платформата UFX, включили са множество неравноправни клаузи, които създавали значителен дисбаланс между правата и задълженията на страните и които противоречали на изискванията за добросъвестност, предоставяли са маркетингови и консултантски инвестиционни услуги под прикритието на услуги за „личен треньор“ и не са изпълнявали нареждания в съответствие с дадените указания, факт, който довел до настъпване на вредата.
- 11 Ответниците подават възражение за обща липса на компетентност на румънските съдилища, преценявайки, че по иска са компетентни кипърските съдилища.

Основни доводи на страните в главното производство

- 12 **Ответниците**, в подкрепа на направеното възражение за липса на компетентност на румънските съдилища, излагат редица доводи.
- 13 На първо място те посочват, че страните по договора UFX са направили валиден избор на компетентен съд в полза на съдилищата от Кипър в клаузата, предвидена в член 27 от договора.
- 14 На второ място, кипърски съд, а именно Окръжен съд Лимасол, сезиран от ищеца с искане за издаване на временна заповед за заповор на активите в Кипър на първия ответник, вече се е произнесъл, като е приел, че е компетентен да се произнесе.
- 15 На трето място, ответниците преценяват, че е изключена компетентността на румънските съдилища, на която се позовава ищецът, и която се основава на разпоредбите на член 17, параграф 1, буква в) във връзка с членове 18 и 19

от Регламент № 1215/2012, тъй като в случая, в който се оспорва валидността на избора на съд, от член 25, параграф 1 от същия регламент произтича, че съдът трябва да се произнесе по тази валидност въз основа на закона на държавата, чиято юрисдикция са избрали страните, т.е. въз основа на кипърското право.

- 16 На четвърто място ответниците посочват, че според тях искът се основава на *culpa in contrahendo*, като ищецът претендира за ангажиране на гражданската деликтна отговорност основно за реклама, за която се твърди, че е подвеждаща и за предполагаемо неспазване на някои преддоговорни задължения за предоставяне на информация, като съгласно член 2, параграф 1 от Регламент № 864/2007 *culpa in contrahendo* е извъндоговорно задължение.
- 17 На пето място, ответниците поддържат, че не е ясно дали ищецът се основава на първата хипотеза на член 17, параграф 1, буква в) от Регламент № 1215/2012 (договорът е сключен с лице, което извършва търговски или професионални дейности в държавата членка по местоживеенето на потребителя), или на второто изречение от буква в) (което с всички средства насочва тези дейности към тази държава членка или към няколко държави, включително тази държава членка, и договорът попада в обхвата на тези дейности).
- 18 Що се отнася обаче до първото изречение на член 17, параграф 1, буква в) от Регламент № 1215/2012, в случая то не било приложимо, тъй като вторият ответник, който е клон на първия ответник, нямал работници и икономическа дейност в Румъния и все още не бил одобрен от Комисията по ценните книжа от Кипър, а дружеството-майка не извършвало търговия директно на пазарите в Румъния.
- 19 На шесто място, ответниците оспорват качеството на потребител на ищеца, като посочват, че той е физическо лице, което преследва стопанска цел, а именно получаване на печалба от търгуване на CFD, така че той не извършва непрофесионална дейност, като в хода на изпълнение на договора е реализирал печалба от 644 413,53 USD в резултат от извършването на 197 сделки през периода ноември 2016 г. — 13 януари 2017 г., само шест от които се оспорват. Като се има предвид, че ищецът не е действал в качеството на потребител, не са относими разпоредбите на член 19 от Регламент № 1215/2012. Нещо повече, качеството на потребител се определя съгласно кипърското право, а съдът от Кипър вече е изразил резерви относно това качество на ищеца.
- 20 **Ищецът** иска да се отхвърли възражението, направено от ответниците, като поддържа, че румънските съдилища са компетентни да се произнесат по съществуването на спора.

- 21 Така ищецът посочва, че клаузата за предоставяне на компетентност, съдържаща се в член 27 от договора UFX, не е валидна, че тя е нищожна поради неизпълнението на материалноправните предпоставки въз основа на законодателството на съответната държава членка, съгласно член 21, параграф 1 от Регламент № 1215/2012, или че договорът попада най-малко в едно от изключенията, съдържащи се в член 25, параграф 4 от същия регламент.
- 22 Той посочва, че по този начин не се вземат предвид разпоредбите на член 25, параграф 4 от Регламент № 1215/2012, които препращат към член 19 от раздела „Компетентност при потребителски договори”. Според ищеца, изборът на компетентен съд в договора UFX противоречи на последния член и иска да се установи неравноправният му характер. Вследствие на това, според ищеца, от гледна точка на законодателството в областта на потребителите, тази клауза не е валидна и не може да бъде разглеждана като валиден избор за компетентност на съдилищата от Кипър.
- 23 Що се отнася до довода на ответниците, който се основава на решението, постановено от Окръжен съд Лимасол, ищецът посочва, че то няма силата на пресъдено нещо по настоящото дело, тъй като е произнесено на основание член 35 от Регламент № 1215/2012, във връзка с обезпечителните и временни мерки, а не по съществуващото на делото или по отношение на общата компетентност на съдилищата от Румъния.
- 24 Ищецът поддържа още, че претендирането основаване на иска на института *culpa in contrahendo* не изключва приложимостта на Раздел IV от Регламент № 1215/2012, тъй като този раздел има за цел да закриля интересите на потребителите по отношение на материалното право. Логиката на тази правна защита би била илюзорна, ако тя би се отнасяла само до исковете за договорна отговорност, като обаче остави извън своя обхват изключително широката сфера на гражданския деликт.

Кратко изложение на мотивите за преюдициалното запитване

- 25 Запитващата юрисдикция твърди, че за да се определи компетентният съд по делото, е необходимо тълкуване на понятието „непрофесионален клиент”, предвидено в член 4, параграф 1, точка 12 от Директива 2004/39. Също така тя счита, че е необходимо да се установи дали националната юрисдикция може и/или трябва да вземе предвид посоченото от ищеца материалноправно основание – в случая изключително извъндоговорна отговорност – за отстраняването на някои клаузи, за които се твърди, че са неравноправни по смисъла на Директива 93/13, по отношение на които приложимият материален закон следва да се определи на основание Регламент № 864/2007 или евентуалното качество на потребител на ищеца би довело до ирелевантност на материалноправното основание на неговия иск.

- 26 Затова запитващата юрисдикция посочва, че ищецът основава искането си на деликтната гражданска отговорност, съответно на извъндоговорна отговорност, за която приложимият материален закон се определя на основание Регламент № 864/2007, макар че той същевременно се позовава на качеството си на потребител, положение, при което неговият иск може да се попада в обхвата на договорната материя, уреждана от гледна точка на компетентността от разпоредбите на член 17, параграф 1, буква в) от Регламент № 1215/2012.
- 27 Запитващата юрисдикция посочва също така, че, от една страна, ответниците оспорват качеството на потребител на ищеца и поддържат, че не са приложими разпоредбите на член 19 от Регламент № 1215/2012, и че качеството на потребител се определя съгласно кипърското право, а съдът от Кипър вече изразил резервите си по отношение на това качество на ищеца. От друга страна, ищецът твърди, че понятието „непрофесионален клиент“, предвидено в член 4 параграф 1, точка 12 от Директива 2004/39, се припокрива с понятието „потребител“ по смисъла на член 2, буква б) от Директива 93/13.
- 28 Що се отнася до този последен довод на ищеца, запитващата юрисдикция изразява резерви. В този смисъл тя посочва, че член 2, буква б) от Директива 93/13 определя потребителя като „всяко физическо лице, което в качеството си на страна по договорите, предмет на настоящата директива, участва поради интереси, които са извън рамките на неговата търговска или професионална дейност“, докато „непрофесионален клиент“ е определен в член 4, параграф 1, точка 12 от Директива 2004/39 като клиент, който е различен от професионален клиент, като в обхвата на понятието „професионален клиент“ са включени субектите, от които се изисква да имат разрешително или да бъдат под надзор за оперирането на финансовите пазари.
- 29 Вследствие на това от тълкуването на тези разпоредби произтича, че докато „потребителят“ може да бъде само физическо лице, което действа извън извън рамките на своята професионална дейност, „непрофесионален клиент“ може да бъде както физическо лице, така и юридическо лице или субект, различен от посочените в приложение към Директива 2004/39.
- 30 Освен това запитващата юрисдикция се позовава на решение от 3 юли 1997 г., *Benincasa* (C-[269/95], EU:C:1997:337), в мотивите на което Съдът е посочил, че „само договорите, сключени извън и независимо от всяка професионална дейност или цел, с единствената цел задоволяване на собствените лични потребителски нужди на едно лице, попадат в предвидения от посочената конвенция специален режим в областта на защитата на потребителя, докато такава защита не е оправдана в случай на договор, който има за цел професионална дейност“.

- 31 В този контекст запитващата юрисдикция счита за релевантен доводът на ответниците, съгласно който ищецът е сключил 197 на брой сделки в интервал от близо три месеца, като е реализирал печалба от 644 413,53 USD, от които е оспорил само шест сделки. С оглед на обстоятелствата, при които е действал, от гледна точка на критериите, определени в Директива 2004/39 и съдържащи се в Приложение II, точка II, ищецът можело да бъде квалифициран като професионален клиент.
- 32 Запитващата юрисдикция посочва, че ищецът е използвал за откриването на сметка си на платформата UFX домейн на търговско дружество и е водил кореспонденцията с дружеството RELIANTCO INVESTMENTS LTD в качеството си на директор по развойната дейност на същото търговско дружество.
- 33 При тези обстоятелства запитващата юрисдикция счита, че е важно да се изясни понятието „непрофесионален клиент” и понятието „потребител”, съответно ориентировъчните или задължителните за националните юрисдикции критерии, които могат да се прилагат при тълкуването на договорните клаузи в светлината на правото на Съюза, като впоследствие задача на националната юрисдикция е да установи дали от гледна точка на тези критерии страната, която се позовава на качеството потребител, отговаря на условията за това.
- 34 Що се отнася до четвъртия въпрос, посочва се, че той е релевантен в контекста, в който запитващата юрисдикция има задължението да установи компетентността си, като следва да определи, според случая, относимостта на член 17, параграф 1, буква в) или на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012, в зависимост от евентуалните критерии за тълкуване, които ще ѝ бъдат предложени в отговорите на първите три въпроса, както и в зависимост от тълкуването на посочените по-горе разпоредби от Регламент № 1215/2012.
- 35 В този смисъл запитващата юрисдикция приема, че Раздел 4 от Регламент № 1215/2012 урежда компетентността в областта на сключените с потребителите договори, като по принцип той се прилага по исковете, предявени на договорно основание от потребителите, докато искът, основан изключително на гражданска деликтна отговорност, който изключва съществуването на договорно правоотношение, е положение, при което за определяне на компетентността би се поставил въпросът за относимостта на разпоредбите на член 7, точка 2 от Раздел 2 от Регламент № 1215/2012.
- 36 При тези обстоятелства, въпреки че според ищеца преюдициалните въпроси не са нито необходими, нито относими за решаването на спора в главното производство, като той се позовава на теорията за яския акт, докато според ответниците е необходимо поставянето на преюдициалните въпроси, повдигнати от съдебния състав, запитващата юрисдикция преценява, че за определяне на компетентността на основание Регламент № 1215/2012 е

необходимо да постави на Съда посочените преюдициални въпроси, с които иска тълкуване на релевантните разпоредби, за да се произнесе по възражението за обща липса на компетентност на румънските съдилища в съответствие с целите на нормите на Съюза.

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ